

Sygn. akt I Ns 1342/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2015 roku

Sąd Rejonowy w Świdnicy I Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: SSR Wojciech Zatorski

Protokolant: Dominika Ćwieląg

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 09 października 2015 roku w Ś.

sprawy z wniosku: **(...) Bank (...) S.A. w W.**

przy uczestnictwie: M. B., mał. P. D. (1), U. M. (1), J. M. (1), M. M. (1), mał. F. P., mał. O. P.

o stwierdzenie nabycia spadku po W. B.

I. **stwierdza**, że spadek po **W. B.**

zmarłym w dniu 29 lipca 2012 roku w M. (gmina Ś.)

ostatnio stale zamieszkałym w M.

na podstawie ustawy

nabyli: wdowa M. B. (córka G. i T.) w 1/2 części spadku oraz bratankowie mał. O. P. i mał. F. P. (dzieci M. i Z.) po 1/4 części każde z nich, przy czym wszyscy z dobrodziejstwem inwentarza;

II. zasądza od M. B. oraz mał. O. P. i mał. F. P. na rzecz wnioskodawcy kwotę 127 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;

III. ustala i przyznaje wynagrodzenie w kwotach po 73,80 zł (z uwzględnieniem podatku Vat) z tytułu pełnienia funkcji kuratorów uczestników:

a) adw. P. J. M.,

b) r.pr. M. M. (3) B.;

IV. wydatki z tytułu udziału kuratorów J. M. (1) i M. B. zalicza na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Świdnicy.

Sygn. I Ns 1342/14

UZASADNIENIE

(...) Bank (...) S.A. w W. wniósł o stwierdzenie na podstawie ustawy nabycia spadku po W. B. wskazując jako uczestnika postępowania żonę zmarłego, tj. M. B. (k. 3). Uzasadniając wniosek wskazał, że zmarły był dłużnikiem poprzednika prawnego wnioskodawcy, dług ten nie został spłacony, zatem wystąpienie o stwierdzenie nabycia spadku stało się konieczne w celu ustalenia spadkobierców dłużnika (k. 3a).

Postanowieniem z 03.10.2014r. (k. 24) wezwano do udziału w sprawie w charakterze uczestników postępowania małoletniego P. B., U. M. (1), M. M. (1) oraz małoletnich F. P. i O. P., natomiast postanowieniem z 15.06.2015 (k.129) J. M. (1).

Dla uczestników M. B. (k. 91) i J. M. (1) (k. 129) ustanowiono kuratora.

Sąd ustalił:

W. B. zmarł dnia 29.07.2012r.

Dowód:

- akt zgonu – k.20.

Zmarły w dacie śmierci był żonaty z M. B., z którą miał 1 dziecko – P. B.. Został on przysposobiony w sposób pełny przez małżonków K. i I. D., uzyskując ich nazwisko. Postanowienie o przysposobieniu uprawomocniło się 04.02.2014r.

W chwili śmierci spadkodawcy żyli jego rodzice – U. M. (1) i J. M. (1). Ponadto zmarły ma 1 siostrę – M. M. (1). Ma ona 2 małoletnich dzieci: F. P. i O. P., które złożyły oświadczenie o przyjęciu z dobrodziejstwem inwentarza spadku po W. B. po odrzuceniu przez ich matkę (M. M.) udziału spadkowego przypadającego uprzednio ojcu zmarłego (J. M. (1), który spadek odrzucił), natomiast nie składały oświadczenia spadkowego po odrzuceniu przez ich matkę (M. M.) udziału spadkowego przypadającego uprzednio matce zmarłego (U. M. (1), która spadek odrzuciła).

Zmarły nie pozostawił testamentu

Dowód:

- odpisy aktów stanu cywilnego - k. 41, 58, 61, 57, 56

- postanowienie SR w Dzierżoniowie – k. 111,

- zapewnienia spadkowe - k. 90-91.

Syn zmarłego dnia 11.01.2013r. odrzucił spadek. Rodzice zmarłego, tj. U. M. (1) i J. M. (1) również odrzucili spadek. Matka - U. M. uczyniła to 16.07.2013r. (o tytule powołania dowiedziała się z pisma SR w Świdnicy z daty 28.01.2013r.). Ojciec spadkodawcy, tj. J. M. (działający poprzez kuratora) odrzucił spadek na terminie rozprawy dnia 09.10.2015r. Siostra zmarłego, tj. M. M. (1) także odrzuciła spadek, w tym zarówno udział przypadający jej z racji odrzucenia spadku przez jej matkę (26.07.2013r. a o tytule swego powołania dowiedziała się z pisma SR w/m z 28.01. (...)), jak i odrzucenia spadku przez jej ojca (na terminie rozprawy dnia 09.10.2015r.).

Dowód:

- oświadczenia o odrzuceniu spadku – k.189, akta (...)– k. 2, akta (...) – k.3, akta Ns(...)

Sąd zważył:

Zgodnie z ar. 669 k.p.c. sąd spadku wydaje postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po przeprowadzeniu rozprawy, na którą wzywa wnioskodawcę oraz osoby mogące wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi. Oznacza to, że na rozprawę sąd wezwie nie tylko te osoby, które według oświadczenia i przedstawionych dokumentów są powołane do dziedziczenia, choćby w dalszej kolejności (jak ma to miejsce np. przy zawiadomieniu o przyjęciu lub odrzuceniu spadku - art. 643 k.p.c.), lecz każdą osobę, która może wchodzić w rachubę jako spadkobierca.

Zgodnie z art. 510 § 1 /zd.1/ k.p.c. zainteresowanym w sprawie jest każdy, czyich praw dotyczy wynik postępowania, może on wziąć udział w każdym stanie sprawy aż do zakończenia postępowania w drugiej instancji. Zgodnie z art. 510

§ 2 k.p.c. jeżeli okaże się, że zainteresowany nie jest uczestnikiem, sąd wezwie go do udziału w sprawie /zd.1/. Przez wezwanie do wzięcia udziału w sprawie wezwany staje się uczestnikiem /zd.2/.

Jeżeli zatem uprawnieni do udziału w rozprawie są wszyscy potencjalni spadkobiercy W. B. (wszystkie osoby mogące wchodzić w rachubę jako spadkobiercy po nim), należało wezwać te osoby do udziału w sprawie (art. 510 k.p.c.) i na rozprawę (art. 669 k.p.c.). Dotyczyło to również małoletniego P. D. (1), albowiem mimo przysposobienia pełnego (k. 111 – pkt II), które wywołuje skutki z art. 121 k.r.o. (przez przysposobienie **powstaje** między przysposabiającym a przysposobionym taki stosunek, jak między rodzicami a dziećmi), spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku (art. 925 k.c.), co następuje z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 924 k.c.) i z tą chwilą prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą na jego spadkobierców (art.922 §1 k.c.), a zatem - w realiach spawy - zanim /prawomocnie/ powstał stosunek przysposobienia pełnego (które wywołuje skutki na przyszłość) syna spadkodawcy. Z tych przyczyn nie ma w sprawie zastosowania art. 936 § 2 k.c. (przysposobiony nie dziedziczy po swoich wstępnych naturalnych i ich krewnych, a osoby te nie dziedziczą po nim), albowiem dla zastosowania tego przepisu konieczne jest istnienie stosunku przysposobienia pełnego w chwili otwarcia spadku.

Zgodnie z art. 926§ 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (§ 2 w/w przepisu).

Na podstawie zgodnych w tej części zapewnień spadkowych ustalono, że zmarły nie pozostawił testamentu. Z uwagi na powyższe oraz w braku jakichkolwiek okoliczności wskazujących na istnienie testamentu należało przyjąć, że zmarły go nie sporządził, a w konsekwencji, że powołanie do spadku po W. B. wynika z ustawy.

Na podstawie zapewnień spadkowych i odpisów aktów stanu cywilnego uczestników ustalono, że w chwili śmierci zmarły był żonaty, miał 1 dziecko, żyli rodzice zmarłego, a ponadto, że zmarły ma 1 siostrę (która ma 2 małoletnich dzieci). Natomiast na podstawie złożonych przed notariuszem oświadczeń spadkowych ustalono, że spadek po W. B. odrzucili: P. B. (k. 2 w (...)), M. M. (1) (k. 3 w (...)), U. M. (1) (k. 4 w (...)). W toku postępowania (k. 189) M. M. odrzuciła również udział spadkowy przypadający jej po odrzuceniu spadku przez jej ojca, tj. J. M. (1) (k.188).

Zgodnie z art. 931§ 1 k.c. w pierwszej kolejności do dziedziczenia powołani są małżonek i dzieci zmarłego; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych (§ 2 w/w przepisu).

W pierwszym rzędzie po W. B. dziedziczyć powinni więc żona i syn. Żona spadkodawcy, działająca poprzez kuratora, uchybiła terminowi do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (k. 188). Termin ten wynosi 6 miesięcy od chwili, gdy spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania (art. 1015 § 1 k.c.). Ponieważ w sprawie występował kurator, termin ten należy liczyć od daty doręczenia kuratorowi tego uczestnika stosownego zawiadomienia, bowiem wówczas uzyskał on wiedzę kogo ma reprezentować i w jakiej konkretnie sprawie, a zatem już wówczas mógł podjąć działania zmierzające do określenia sytuacji prawnej reprezentowanego uczestnika, w szczególności ciążyących na nim obowiązków prawnych (na co miał 6 miesięcy). Zawiadomienie takie doręczono kuratorowi M. B. 08.04.2015r. (k. 96 i 106), zaś oświadczenie o odrzuceniu spadku chciał on złożyć 09.10.2015r. a zatem już po terminie przewidzianym dla tej czynności. Kurator ten błędnie przy tym przyjmuje, iż w/w termin rozpoczyna bieg od daty upływu okresu ogłoszenia postanowienia w przedmiocie kuratora, skoro sąd nie uzależniał skuteczności doręczeń od upływu tego czasu. Żona zmarłego, tj. M. B. dziedziczy zatem po spadkodawcy.

Syn spadkodawcy w terminie odrzucił spadek przed notariuszem (akta Ns 98/13, k.2). Zgodnie z art. 1020 k.c. spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku. Udział spadkowy przypadający temu spadkobiercy przypadnie więc jego zstępnym albo powołane do dziedziczenia zostają osoby dziedziczące w dalszej kolejności. Tak więc P. D. (k. 111) nie będzie dziedziczyć po spadkodawcy, a ponieważ nie posiada zstępnych, nie dojdzie do dziedziczenia w tzw. 1-ej grupie spadkowej (art. 931 k.c.).

W drugiej grupie dziedziczenia, zgodnie z art. 932 § 1 k.c., do spadku z ustawy, w braku zstępnych spadkodawcy, powołani są jego małżonek i rodzice. Udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy, wynosi jedną czwartą całości spadku (§ 2).

Pomimo informacji o możliwej śmierci ojca spadkodawcy, tj. J. M. (1) (k. 90-91), przeprowadzone postępowanie nie wykazało tej okoliczności. Jak wynika bowiem z informacji USC (k. 109, 54, 75), weryfikacji PESEL (k.97) i odpisu aktu małżeństwa (k. 58), faktu tego nie można uznać za udowodniony, zaś zgodnie z zasadą wyłączności mocy dowodowej aktów stanu cywilnego w zakresie takich zdarzeń, jak narodziny, zawarcie małżeństwa, śmierć (art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego oraz obowiązujący w dacie śmierci spadkodawcy art. 4 ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego), dowodem takim byłby w zasadzie odpis aktu zgonu (ewentualnie postanowienie sądu o uznaniu za zmarłego lub stwierdzeniu zgonu – art. 526 k.p.c. i nast). Przyjęto więc możliwość dziedziczenia przez ojca spadkodawcy.

Oboje rodzice W. B. odrzucili jednak spadek po nim. Matka, tj. U. M. (1) uczyniła to przed notariuszem (akta INs 1035/13), zaś ojciec, tj. J. M. (1) poprzez kuratora w toku niniejszego postępowania, a termin do złożenia takiego oświadczenia został z pewnością zachowany, skoro z racji nieobecności tego spadkobiercy i niewiedzy o tytule swego powołania termin ten zaczął biec od chwili doręczenia stosownego zawiadomienia jego kuratorowi. W tej sytuacji rodziców zmarłego należy potraktować, jakby nie dożyli otwarcia spadku (art. 1020 k.c.), a jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, zgodnie z art. 932 § 4 k.c. przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych. Udział spadkowy przypadający każdemu z rodziców zmarłego przechodzi więc na rodzeństwo spadkodawcy. Zmarły miał 1 siostrę M. M. (1), która spadek odrzuciła zarówno z tytułu udziału przypadającego jej po ojcu (o tym tytule swego powołania dowiedziała się dopiero po odrzuceniu spadku przez J. M. - k. 188), jak i po matce (akta Ns (...)), zatem traktowana jest, jakby nie dożyła otwarcia spadku (art. 1020 k.c.). Zgodnie zaś z art. 932 § 5 k.c. jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego zstępny. Termin 6 miesięcy na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku imieniem dzieci liczony jest od chwili, gdy ich rodzice sami odrzucili przypadający im udział spadkowy, tj. od chwili, gdy stał się wiadomy tytuł powołania dzieci do spadku. Terminu tego M. M. jako przedstawiciel ustawowy swoich dzieci nie dochowała w przypadku udziału po swojej matce. W efekcie spadek w tej części przypadnie dzieciom siostry zmarłego - M. M. (1), tj. F. P. i O. P.. Chybione są przy tym, jako nie odnoszące skutku w realiach sprawy, uwagi uczestniczki M. M. o tym, że notariusz nie poinformował jej o potrzebie złożenia oświadczeń o odrzuceniu spadku również imieniem jej dzieci (k. 90). Wskazany w art. 1015 k.c. termin do złożenia oświadczenia spadkowego nie jest warunkowany jakimkolwiek pouczeniem, lecz rozpoczyna swój bieg od chwili, gdy spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania, zatem tylko ta ostatnia okoliczność ma znaczenie dla omawianej kwestii. Uczestniczka natomiast mogła dostatecznie dobrze zorientować się sytuacji swoich dzieci, skoro sama składała oświadczenie o odrzuceniu spadku jako dziecko odrzucającej uprzednio spadek U. M. (1) (co nieodparcie wymusza pytanie o odpowiedzialność spadkową dzieci osób, które złożyły oświadczenie o odrzuceniu spadku), a ponadto poprzez to, że notariusz niewątpliwie pytał ją o jej małoletnie dzieci, skoro stosowny zapis znajduje się w akcie notarialnym z dnia 26.07.2013 (k. 30. akt Ns (...)), co dostatecznie wyraźnie wskazuje na ewentualnych dalszych spadkobierców, skoro ich matka, odrzucająca spadek, składa oświadczenie na temat swoich dzieci. Wobec powyższego uwagi te nie mogą odnieść skutku w realiach sprawy i dzieci M. M. dziedziczą po W. B. z racji odrzucenia spadku po nim przez jego matkę, a następnie przez jej córkę, a własną ich matkę. W konsekwencji bez praktycznego znaczenia pozostaje przyjęcie lub odrzucenie spadku z tytułu odrzuconego przez M. M. udziału po ojcu spadkodawcy, skoro O. P. oraz F. P. dziedziczą „w granicach udziałów” rodziców spadkodawcy. Potwierdzeniem tej oceny jest przepis art. 933 § 1 k.c. ustanawiający sztywny udział dziedziczenia małżonka zarówno w zbiegu z rodzicami, jak i rodzeństwem spadkodawcy oraz ich zstępny, niezależnie od ich ilości; udział ten wynosi połowę spadku.

Zgodnie z art. 1015§ 2 k.c. (w brzmieniu właściwym ze względu na datę śmierci spadkodawcy, tj. do 18.10.2015r.) brak oświadczenia spadkobiercy w 6-miesięcznym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba niemająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje

podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Z uwagi na powyższe małoletnie dzieci M. M. (1) dziedziczą z dobrodziejstwem inwentarza, co odnosi skutek również do nie składającej w terminie żadnego oświadczenia M. B. – art. 1016 k.c. (w brzmieniu właściwym ze względu na datę śmierci spadkodawcy, tj. do 18.10.2015r.).

O kosztach postępowania (pkt II) orzeczono na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. Ponieważ to nie uczestnicy byli zainteresowani ustaleniem, kto dziedziczyć będzie po W. B., lecz wnioskodawca, który wystąpił o stwierdzenie nabycia spadku po w/w z racji nie spłaconych przezeń długów, a ponadto uczestnicy nie odpowiadali na wezwania sądu co do potencjalnych spadkobierców W. B., należało uznać, że uczestnicy byli, co najmniej, w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania, co umożliwia stosunkowe rozdzielanie kosztów lub włożenie ich na jednego z uczestników (art. 520 § 2 k.p.c.). Wobec powyższego należało spadkobierców zmarłego obciążyć kosztami wyłożonymi przez wnioskodawcę; na koszty te składa się opłata od wniosku (50 zł), opłata skarbową od złożenia pełnomocnictwa (17 zł) i wynagrodzenie pełnomocnika wnioskodawcy (60 zł, liczone stosownie do § 9 pkt 2 Rozp. Min. Spr. z 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

Ostatnia z w/w kwot stanowi też podstawę przyznania wynagrodzenia dla kuratorów J. M. i M. B. (pkt III), którzy zastępowali nieznaną z miejsca pobytu w/w uczestników, z tym, że w tym wypadku należne im z tytułu pełnionych funkcji wynagrodzenie ulegało podwyższeniu o podatek VAT (§ 2 ust. 3 Rozp. j.w.). Uwzględniając wynik postępowania oraz nieznaną miejscę pobytu tych uczestników kosztami stąd powstałymi należało obciążyć Skarb Państwa (pkt IV).